

Nejvyšší soud, 6 Tdo 425/2019

Nejvyšší soud rozhodl v neveřejném zasedání konaném dne 17. 7. 2019 o dovolání, které podal obviněný **Ch. F.**, nar. XY v XY, státní příslušník Švýcarské konfederace, trvale bytem XY, adresa pro doručování XY, proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 9. 2018, sp. zn. 9 To 260/2018, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 3 T 59/2018, takto:

Podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. se dovolání obviněného Ch. F. **odmítá**.

Odůvodnění:

I.

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 21. 6. 2018, sp. zn. 3 T 59/2018, byl obviněný Ch. F. (dále jen „obviněný“ nebo „dovolatel“) uznán vinným přečinem těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1, 2 tr. zákoníku, jehož se podle skutkových zjištění jmenovaného soudu dopustil tím, že *„ačkoli sportovní lezení na venkovních skalách je rizikovým sportem a při jištění lezce nebo spouštění lezce je zdraví a život v rukou osoby, která lezce jistí, což na osobu, která jistí, klade zvýšený požadavek opatrnosti vyplývající ze zákonné prevenční povinnosti upravené § 2900 občanského zákoníku, porušil obviněný tuto povinnost vyplývající z jeho postavení osoby jistící spouštějícího se lezce tím, že dne 28. 06. 2016 v době okolo 20:20 hodin v XY na XY, a to na skalní cestě zvané J. M.? poblíž ulice XY při spouštění poškozeného R. K., nar. XY, z předskalí, tedy z výšky asi 10 metrů nad zemí, a to tím, že ačkoli si obviněný mohl být sám jako zkušený lezec vědom veškerých možných důsledků svého nedbalého postupu, nezajistil dostatečně volný konec lana zejména tím, že na jeho konci neudělal uzел, aby lano neproklouzlo jisticí pomůckou grigri, a při spouštění poškozeného nekontroloval vedle samotného průběhu spouštění poškozeného i volný konec lana, a to zejména kolik lana ještě zbývá, aby předešel proklouznutí příliš krátkého lana jisticí pomůckou, což se skutečně stalo a zapříčinilo pád poškozeného z výšky asi 7 metrů na zem, v důsledku čehož poškozený utrpěl tříštivou zlomeninu pravé holenní kosti, tříštivou zlomeninu levé patní kosti a kompresivní zlomeninu 1. a 2. bederního obratle s dobou léčení do 07. 11. 2016, z hlediska soudně lékařského posouzeno jako delší dobu trvající vážná porucha zdraví, tedy těžká újma na zdraví.“*

2. Za tento přečin byl odsouzen podle 147 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání jednoho roku. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. mu byla uložena povinnost k náhradě škody zaplatit poškozené Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky, Regionální pobočka Praha, částku 111.459 Kč.

3. O odvoláních, která proti tomuto rozsudku podali obviněný a poškozená Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR, bylo rozhodnuto rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 27. 9. 2018, sp. zn. 9 To 260/2018. Z podnětu těchto odvolání byl rozsudek nalézacího soudu podle § 258 odst. 1 písm. d), f), tr. ř. zrušen v celém

rozsahu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo znovu rozhodnuto tak, že obviněný Ch. F. byl uznán vinným přečinem těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 odst. 1 tr. zákoníku, jehož se podle skutkových zjištění jmenovaného soudu dopustil tím, že „dne 28. 06. 2016 v době okolo 20:20 hodin v XY na XY, a to na skalní cestě zvané J. M.? poblíž ulice XY při spouštění poškozeného R. K., nar. XY, z předskalí, tedy z výšky asi 10 metrů nad zemí, ačkoli si mohl být jako zkušený lezec vědom veškerých možných důsledků svého nedbalého postupu, nezajistil dostatečně volný konec lana zejména tím, že na jeho konci neudělal uzol, aby lano neproklouzlo jisticí pomůckou grigri, a při spouštění poškozeného nekontroloval vedle samotného průběhu spouštění poškozeného i volný konec lana, zejména kolik lana ještě zbývá, aby předešel proklouznutí příliš krátkého lana jisticí pomůckou, což se skutečně stalo a zapříčinilo pád poškozeného z výšky asi 7 metrů na zem, v důsledku čehož poškozený utrpěl tříštivou zlomeninu pravé holenní kosti, tříštivou zlomeninu levé patní kosti a kompresivní zlomeninu 1. a 2. bederního obratle s dobou léčení do 07. 11. 2016, z hlediska soudně lékařského posouzené jako delší dobu trvající vážná porucha zdraví, tedy těžká újma na zdraví.“

4. Za tento přečin byl odsouzen podle § 147 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání tří měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání jednoho roku. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. mu byla uložena povinnost na náhradě škody zaplatit poškozené Všeobecné zdravotní pojišťovně ČR, Regionální pobočka Praha, částku 120.890 Kč.

II.

5. Proti shora citovanému rozsudku Městského soudu v Praze podal obviněný dovolání, v němž uplatnil dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

6. V odůvodnění podaného dovolání přestřel, že skutková zjištění soudů obou stupňů nelze podřadit pod zákonné znaky trestného činu. Zdůraznil, že obligatorním znakem objektivní stránky je (vedle jednání a následku) příčinná souvislost mezi jednáním a následkem, přičemž důležité je, aby jednání pachatele bylo příčinou z hlediska způsobení následku dostatečně významnou. Pokud působilo více příčin, je třeba hodnotit co do jejího významu každou zvlášť a určit její důležitost pro následek. K danému případu uvedl, že lano bylo pro slanění dostatečně dlouhé, avšak ke zkrácení došlo v momentě, kdy se poškozený R. K. navázal v rádech několika metrů od konce lana, nikoliv mezi desíti a dvaceti centimetry podle metodiky Českého horolezeckého svazu, proto nestačilo ke slanění. K tomu dodal, že zmíněná metodika není závazná a má charakter doporučení, přičemž v horolezecké komunitě není ani plošně dodržováno. On sám přitom předpokládal, že délka lana bude pro slanění poškozeného dostatečná, tak jak tomu bylo i při slanění jeho samotného. Před zahájením slaňování poškozeného nemohl vědět, že se poškozený nenavázal až na konec lana. Neuvázání uzlu na konci lana tak nebylo možno s ohledem na veškeré skutečnosti a nevhodné podmínky pro slaňování klasifikovat jako porušení povinnosti obviněného v rozporu s pravidly lezení. Uvázal-li by se tedy poškozený ve správné délce lana, nemělo by pravděpodobně neuvázání uzle na konci lana na straně obviněného žádný význam. Dále doplnil, že soudy nezohlednily další okolnosti pádu poškozeného, zejména to, že v době slaňování se již rozpršelo a blížila se bouřka, přičemž lezení za deště je nepříjemné, lano prokluzuje, když je mokré a jisticí

nástroj také. Při bouřce zároveň hrozí horolezci zasažení bleskem, jehož následky jsou bezpochyby závažnější, než následky, které mohly být oběma horolezci s ohledem na jejich zkušenosti předpokládány, při urychleném sestupu ze skály na zem, bez dodržení potřebné míry opatrnosti. Za těchto okolností měl obviněný za to, že následek nemůže být přičítán pouze jemu.

7. Následně zdůraznil, že pro vědomou nedbalost podle § 16 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku je zapotřebí, aby byly zjišťovány všechny skutečnosti, podle nichž je možné dovodit, že bez přiměřených důvodů spoléhal, že porušení nebo ohrožení zájmu chráněného zákonem nezpůsobí, což je třeba dovozovat jak z jeho zkušeností, tak z ostatních okolností případu. V rámci zmíněného poukázal na to, že posuzovaný čin nebyl spojen s žádnou mimořádnou skutečností spočívající v nepřímém a neobvyklém excesu, brutalitě či jinak nepřiměřeném jednání, která by postih za nedbalostní trestný čin při jeho sportovní činnosti vyžadovala. Jeho jednání tak v dané situaci nelze označit za jednání svědčící o vědomé nedbalosti.

8. Dále uvedl, že v daném případě mělo být přihlédnuto k okolnostem vylučujícím protiprávnost, a to zvláště v případě, kdy se jednalo o sportovní činnost, kde by mělo dojít k extenzivnímu výkladu jednotlivých podmínek pro jejich naplnění. Podle jeho názoru byly naplněny všechny podmínky užití přípustného rizika podle § 31 odst. 1 tr. zákoníku, které vymezil v jednotlivých bodech, a to 1. jde o jednání sledující společensky prospěšný cíl, 2. míra rizika musí být podstatně menší než pravděpodobnost společensky očekávaného výsledku, 3. rozhodnutí činí oprávněná osoba, tj. profesionál vyznačující se určitým postavením, 4. oprávněná osoba přistupuje k rozhodnutí se znalostí na úrovni dosaženého stavu informací a poznatků, 5. jednání nesmí odporovat výslovnému zákazu právní normy, veřejnému zájmu nebo dobrým mravům a 6. osoby, jejichž život a zdraví by mohly být ohroženy, musí být seznámeny se všemi možnými riziky, a podstupují nebezpečí dobrovolně. K jednotlivým bodům pak vyjádřil, že sport je označen podle

§ 1 zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu jako společensky prospěšné jednání (ad 1.), které je souladné s právními předpisy (ad 5.). Míra rizika ve sportu, zvláště pak horolezectví, je obecně vyšší a s tím i nejistota vzniku následku, při poměření rizika a společenské prospěšnosti je pak i tato podmínka splněna (ad 2.). Jak obviněný, tak poškozený se snažili zabránit závažnějšímu hrozícímu nebezpečí, a to snahou dosáhnout bezpečí před nepříznivým počasím. Za těchto podmínek dovolatel uvedl, že nebylo možno shledat rozpor s dobrými mravy nebo veřejným zájmem. Dále konstatoval, že míra nebezpečí ve sportu je obecně vyšší. V případě horolezectví se jedná o extrémní sport a je tak třeba i vyšší míry odbornosti a profesionality. Poškozený musel být seznámen se všemi riziky, která podstupoval dobrovolně (ad 6.). Pokud se jedná o podmínku profesionality, uvedl, že horolezectví a zejména lezení po skalách nelze s ohledem na charakter provozované činnosti, jež se neprovádí na stadionech či před televizními kamerami, ale v přírodě bez větší pozornosti veřejnosti, označovat mimo velmi úzké skupiny osob horolezce za profesionální sportovce, jelikož možnost zajištění obživy touto činností je značně limitována a horolezectví se v tomto smyslu v zásadě profesionálně neprovozuje. K tomu však doplnil, že každý horolezec musí s ohledem na náročnost tohoto sportu vykazovat dostatečnou úroveň znalostí a úroveň profesionality, aby se mu mohl v tomto směru úspěšně věnovat. Jak obviněný, tak poškozený provozují horolezectví v řádech let, jsou zcela seznámeni s tím, že horolezectví je náročný sport spojený

s vysokým rizikem poškození zdraví. Lezecké zkušenosti obou lezců, kdy v minulosti nebyli vystaveni žádnému obdobnému incidentu, je možné považovat za cennější než u amatérských a příležitostných horolezců, proto je není možné s amatéry v tomto oboru nikterak srovnávat. Přesto, pokud množství zkušeností a délka praxe nepostačí k přijetí závěru o dostatečné úrovni profesionality, byl přesvědčen, že v jeho případě je namístě použít extenzivní interpretaci v souladu s analogií ve prospěch pachatele a tím považoval za splněnou podmínku ad 3. K poslední podmínce učinění rozhodnutí s dostatečnou úrovní dosažených poznatků a informací vzhledem k porušení prevenční povinnosti ve sportu s odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2015, sp. zn.

25 Cdo 493/2015, uvedl, že je zapotřebí vyšší intenzity, tj. pokud podstatným způsobem vybočuje z běžného způsobu hry. V tomto ohledu připomněl, že porušení doporučení metodiky Českého horolezeckého svazu nelze bez dalšího považovat za postup v rozporu s dosaženým stavem informací a poznatků, resp. za vybočení z běžného výkonu horolezecké činnosti. Neuvázání uzlu na konci lana je totiž běžnou praxí v případě, že je délka lana dostatečná. Zejména pak v situaci, kdy poznatky obviněného byly ovlivněny blížící se bouřkou a vědomím o dostatečné délce lana (ad 4).

9. Za další okolnost vylučující protiprávnost, která dopadá na projednávaný případ, považoval institut svolení poškozeného. K tomu uvedl, že sportovní činnost je zpravidla vnímána jako činnost, kde sportovec bere do jisté míry na vědomí možné nepříznivé následky sportovní činnosti na své zdraví, případně s těmito vyslovuje souhlas tím, že se jim se svým souhlasem dobrovolně vystavuje. Lze si jen stěží představit, že horolezec při výkonu horolezecké činnosti nesvolil alespoň k možnosti rizika újmy na svém zdraví. Svolení poškozeného proto může mít význam nejméně z hlediska ukládaného trestu. Lze totiž k němu přihlídnout jako k polehčující okolnosti. V daných souvislostech pak obviněný vyjádřil přesvědčení, že naplnil podmínky pro upuštění od potrestání ve smyslu **§ 46** odst. 1 tr. zákoníku, když spáchání činu lituje, doposud se nedopustil žádného trestného činu a samotné projednání věci je pro něj natolik traumatizující, že postačí k jeho nápravě a ochraně společnosti.

10. Pro případ, že by nebyla uznána existence okolnosti vylučující protiprávnost a jeho čin byl posouzen jako trestný čin, měl obviněný za to, že mělo být postupováno podle **§ 12** odst. 2 tr. zákoníku, tj. soud měl uplatnit zásadu subsidiarity trestní represe. S odkazem na stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. **Tpjn 301/2012** (publikovaného pod číslem **26/2013 Sb. rozh. tr.**) konstatoval naplnění všech zde uvedených předpokladů. Dodal, že trestní postih sportovců v případě, kdy čin není spojen s úmyslem jinému sportovci ublížit nebo porušit závažným způsobem pravidla hry s vidinou vlastního prospěchu a kdy tento sportovec usiluje o ochranu jiného sportovce z důvodu jiného hrozícího nebezpečí, by mohl mít za následek ztrátu či omezení atraktivity sportu jako společensky prospěšné činnosti.

11. S ohledem na výše uvedené obviněný se závěrem, že skutek není žádným trestným činem, navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil všechny výroky rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 9. 2018, sp. zn. 9 To 260/2018, kromě výroku, že podle **§ 258** odst. 1 písm. d), f) tr. ř. se napadený rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 zrušuje v celém rozsahu, a zprostil jej obžaloby. Pro případ, že se Nejvyšší soud s uvedeným právním názorem a návrhem neztotožní, obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud

ve smyslu § 46 tr. zákoníku upustil od jeho potrestání.

12. K podanému dovolání se vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“). Předně uvedl, že v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze přezkoumávat toliko otázky hmotněprávní, nikoliv však procesní, takže v zásadě nelze napadat proces dokazování, ani rozporovat skutková zjištění, která soudy na základě provedených důkazů učinily. Z předmětného dovolacího důvodu totiž vyplývá, že výchozím předpokladem je nesprávná aplikace hmotného práva, přičemž dovolací soud je vázán konečným skutkovým zjištěním, které učinily soudy nižších stupňů. Proto nelze pod uplatněný dovolací důvod podřadit ty námitky dovolatele, v nichž vyjádřil nesouhlas se skutkovými zjištěními, a dále jeho výhrady vůči výroku o trestu, v jejichž rámci vyjádřil názor, že mělo být postupováno podle

§ 46 odst. 1 tr. zákoníku. Stručně připomenul, že námitky proti druhu a výměře trestu lze úspěšně uplatnit pouze v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. S odkazem na něj však lze vytýkat pouze to, že byl uložen druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou zákonem na trestný čin, jímž byl uznán vinným. Jiná pochybení soudu spočívající v nesprávném druhu či výměře uloženého trestu, zejména nesprávné vyhodnocení kritérií uvedených v § 39 až § 42 tr. zákoníku a v důsledku toho uložení nepřiměřeného přísného nebo naopak mírného trestu, nelze v dovolání namítat prostřednictvím tohoto ani jiného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 tr. ř. (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 22/2003 Sb. rozh. tr.).

13. Za námitky formálně odpovídající deklarovanému důvodu státní zástupce považoval ty, kterými bylo namítáno nenaplnění subjektivní stránky žalovaného přečinu. Tyto však považoval za neopodstatněné. Konstatoval, že z rozhodných skutečností vtělených do popisu skutku ve výroku rozsudku soudu druhého stupně plyne, že si obviněný byl vědom veškerých možných následků svého nedbalého postupu (tj. že nezajistil volný konec lana), s ohledem na své zkušenosti věděl, že jeho jednání bylo ledabylé a že při jistění poškozeného existují jiné bezpečnější postupy, které však nepoužil. Bez přiměřených důvodů tak spoléhal, že nezpůsobí následek na zdraví, a nezachoval potřebnou míru opatrnosti z objektivního i subjektivního hlediska.

14. K námitce dovolatele nesprávného posouzení příčinné souvislosti státní zástupce dodal, že příčinná souvislost nebyla přerušena, a to ani v případě, že k jednání obviněného přistoupila další skutečnost, která spolupůsobila, neboť jednání pachatele zůstalo skutečností, bez níž by k následku nedošlo. V posuzované věci soudy totiž nezjistily natolik významný podíl poškozeného na vzniku následku, aby to vylučovalo trestní odpovědnost obviněného.

15. K výtce přípustného rizika uvedl, že neshledal naplnění všech podmínek jeho aplikace, zejména absentoval postup v souladu s informacemi, které byly v dané době dostupné. Dovolatel totiž znal metodiku Českého horolezeckého svazu, tyto informace však vědomě opominul a rozhodl se jednat takovým způsobem, který byl zjevně riskantní a který spočíval v nedocenění možných následků jeho jednání. V dané době totiž měl všechny dostupné informace a mohl zvolit bezpečnější postup jistění. Státní zástupce nadto poznamenal, že obecně sport, jako společensky prospěšná činnost, automaticky

nenaplnuje podmínky přípustného rizika a nelze tak toto zaměřovat za obvyklé sportovní riziko. Obdobně se vyjádřil k aplikaci [§ 30 tr. zákoníku](#), kdy uvedl, že takto nelze postupovat v případě, kdy by měl být udělen souhlas k ublížení na zdraví nebo k usmrcení, pokud se nejedná o příslušné výjimky uvedené citovaným ustanovením.

16. Co se týče neuplatnění postupu podle [§ 12 odst. 2 tr. zákoníku](#), neshledal nic tak výjimečného, co by vylučovalo v daném případě dovolatelovu trestní odpovědnost podle daného ustanovení, ve spojení s podmínkami uvedenými ve výkladovém stanovisku trestního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. [Tpn 301/2012](#). Nadto doplnil, že v dovolání nebyly uvedeny bližší skutečnosti, které by mohly zpochybnit závěr o společenské škodlivosti dotčeného přečinu.

17. Z těchto důvodů státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání podle [§ 265i odst. 1 písm. e\) tr. ř.](#) odmítl, protože jde o dovolání zjevně neopodstatněné, a rozhodl tak v souladu s [§ 265r odst. 1 písm. a\) tr. ř.](#) v neveřejném zasedání. Současně podle [§ 265r odst. 1 písm. c\) tr. ř.](#) souhlasil s tím, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání případně učinil i jiné než navrhované rozhodnutí.

III.

18. Nejvyšší soud jako soud dovolací ([§ 265c tr. ř.](#)) v první řadě zkoumal, zda je výše uvedené dovolání přípustné, zda bylo podáno včas a oprávněnou osobou, zda má všechny obsahové a formální náležitosti a zda poskytuje podklad pro věcné přezkoumání napadeného rozhodnutí nebo zda tu nejsou důvody pro jeho odmítnutí.

19. Dospěl přitom k závěru, že dovolání podané proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 9. 2018, sp. zn. 9 To 260/2018, je přípustné z hlediska ustanovení [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm.a\) tr. ř.](#) Dovolatel je osobou oprávněnou k podání dovolání podle [§ 265d odst. 1 písm. b\) tr. ř.](#) Dovolání, které splňuje náležitosti obsahu dovolání podle [§ 265f odst. 1 tr. ř.](#), podal prostřednictvím svého obhájce, tedy v souladu s ustanovením [§ 265d odst. 2 tr. ř.](#), ve lhůtě uvedené v [§ 265e odst. 1 tr. ř.](#) a na místě určeném tímž zákonným ustanovením.

20. Protože dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení [§ 265b tr. ř.](#), bylo dále zapotřebí posoudit otázku, zda konkrétní argumenty, o něž se dovolání opírá, lze podřadit pod uplatněný důvod uvedený v předmětném zákonném ustanovení.

21. Dovolací důvod podle [§ 265b odst. 1 písm. g\) tr. ř.](#) je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Dovolací soud musí (s výjimkou případu tzv. extrémního nesouladu) vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je

vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav.

22. Nejvyšší soud dále zdůrazňuje, že ve smyslu ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotně právních vad, ale zásadně nikoliv k revizi skutkových zjištění učiněných soudy nižších stupňů, ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popřípadě korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3 tr. ř., § 263 odst. 6, 7 tr. ř.). Tím je naplněno základní právo dovolatele dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě.

23. V obecné rovině pak platí, že obsah konkrétně uplatněných námitek, o něž se opírá existence určitého dovolacího důvodu, musí věcně odpovídat zákonnému vymezení tohoto dovolacího důvodu podle § 265b tr. ř., nestačí jen formální odkaz na příslušné ustanovení obsahující některý z dovolacích důvodů.

IV.

24. Dovolací argumentaci obviněného lze rozdělit do dvou skupin, z nichž jednu tvoří námitky, které ani z formálního hlediska nelze hodnotit jako naplňující obviněným vznesený důvod dovolání, druhou pak námitky, které obsahovému vymezení dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. formálně vyhovují.

A) K námitkám, které nelze pod uplatněný důvod ani formálně podřadit

25. Do této skupiny je třeba zařadit alternativně vznesený návrh obviněného, aby v případě, že dovolací soud nevyslyší jeho námitky, jimiž brojí proti právní kvalifikaci skutku, rozhodl podle § 46 tr. zákoníku o upuštění od potrestání. Takto pojatý návrh je nezbytné vyložit tak, že obviněný napadá výrok o trestu, který pokládá s ohledem na své hodnocení společenské škodlivosti svého činu za vadný.

26. V uvedeném směru je však třeba připomenout, že námitky proti druhu a výměře uloženého trestu s výjimkou trestu odnětí svobody na doživotí lze v dovolání úspěšně uplatnit jen v rámci zákonného důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., tedy jen tehdy, jestliže byl obviněnému uložen druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou zákonem na trestný čin, jímž byl uznán vinným. Jiná pochybení soudu spočívající v nesprávném druhu či výměře uloženého trestu, zejména nesprávné vyhodnocení kritérií uvedených v § 38 až § 42 tr. zákoníku a v důsledku toho uložení nepřiměřeně přísného nebo naopak mírného trestu, nelze v dovolání namítat prostřednictvím tohoto ani jiného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 tr. ř. Za jiné nesprávné hmotně právní posouzení, na němž je založeno rozhodnutí ve smyslu důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je možno, pokud jde o výrok o trestu, považovat jen jiné vady tohoto

výroku záležející v porušení hmotného práva, než jsou otázky druhu a výměry trestu, jako je např. pochybení soudu v právním závěru o tom, zda měl či neměl být uložen souhrnný trest nebo úhrnný trest, popř. společný trest za pokračování v trestném činu (viz rozhodnutí č. 22/2003 Sb. rozh. tr.). V rámci důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. také není možné dožadovat se toho, aby bylo upuštěno od potrestání obviněného za použití § 46 odst. 1 tr. zákoníku, protože pokud soud nevyužil tohoto oprávnění a trest vyměřil v rámci zákonné trestní sazby, nelze dovodit, že rozhodnutí spočívá na tzv. jiném nesprávném hmotně právním posouzení. K tomu je na místě doplnit, že zatímco nesprávné použití ustanovení § 46 odst. 1 tr. zákoníku při upuštění od potrestání může naplnit dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř., naproti tomu za tento (ani jiný dovolací důvod) důvod se nepovažují případy nepoužití zmíněného ustanovení, protože obviněný nemá právní nárok na uvedenou alternativu k potrestání (obdobně srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2006, sp. zn. 5 Tdo 708/2006, publikované v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, svazek 27/2006, pod č. T 912). Pokud tedy dovolatel vyjádřil názor, že mělo být postupováno podle § 46 odst. 1 tr. zákoníku, resp. že naplnil podmínky stanovené v příslušném ustanovení, nelze jej podřadit pod žádný z dovolacích důvodů podle § 265b tr. ř.

27. Nad tuto skutečnost lze doplnit, že obviněnému byl uložen přípustný druh trestu ve výměře stanovené zákonem na trestný čin podle § 147 odst. 1 tr. zákoníku, a to při spodní hranici trestní sazby.

B) K námitkám, které lze pod uplatněný důvod formálně podřadit

28. Za námitky, které vyjma toho, že mají (jako návrh výše zmíněný) hmotně právní povahu, jsou i formálně podřaditelné pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je třeba řadit ty, jimiž obviněný zpochybňuje dovozený závěr o své trestní odpovědnosti, a to proto, že

a) nedošlo k naplnění znaků skutkové podstaty přečinu, jímž byl uznán vinným, a to jak z důvodu nenaplnění objektivní stránky (neexistence příčinné souvislosti mezi jeho jednáním a vzniklým následkem, neexistence povinnosti), tak i subjektivní stránky (neexistence povinnosti, jejíž porušení by zakládalo závěr o nedbalém jednání, nenaplnění vědomé nedbalosti, v níž se měl činu dopustit),

b) došlo k naplnění okolností vylučujících protiprávnost činu (svolení poškozeného, přípustné riziko),

c) se měl uplatnit princip *ultima ratio*, resp. zásada subsidiarity trestní represe.

Takto formulované námitky směřují proti právnímu posouzení skutku a formálně odpovídají tak deklarovanému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Z hlediska věcného jim však Nejvyšší soud nemohl přiznat žádné opodstatnění, a to z níže uvedených důvodů.

K příčinné souvislosti

29. Co se týče nesprávného posouzení příčinné souvislosti, resp. její přetržení na základě poruchového jednání poškozeného spočívajícího v tom, že se nenavázal ve vzdálenosti několika centimetrů od konce lana, ale ve vzdálenosti několika metrů, čímž lano zkrátil a proto nebylo dostatečné pro jeho slanění, lze uvést, že příčinná souvislost se obecně nepřerušuje, jestliže k jednání pachatele přistupuje další skutečnost, která spolupůsobí při vzniku následku. Taková přistoupiší okolnost může mít význam v případě, kdy by byla výlučnou nebo tak významnou, že by podstatně převýšila míru povinné opatrnosti pachatele, tj. pokud by jednání pachatele nezůstalo skutečností, bez níž by k následku nedošlo. V daném případě však k takové situaci nedošlo, soudy nižších stupňů totiž nezjistily takto významný podíl poškozeného na následku. K tomu lze poznamenat, že i přestože se poškozený nenavázal na lano ve vzdálenosti od jeho konce tak, jak měl podle zmíněné metodiky, byl to obviněný, kdo měl zajistit bezpečnost při slaňování poškozeného tím, že jej jistil. Této povinnosti nedostál nejen tím, že neudělal na konci lana jistící uzel (čímž porušil shora uvedenou metodiku), který měl být uvázán právě pro případy pochybení na straně lezce, ale i tím, že svou pozornost dostatečně nevěnoval zbývajícím délkám lana, jež tak nekontroloval. Právě toto pochybení vedlo k následku v podobě závažného zranění poškozeného, neboť pokud by si obviněný počínal potřebným způsobem (udělal na konci lana jistící uzel a kontroloval jeho zbylou délku), k pádu poškozeného by nedošlo. Jednání poškozeného tak nemohlo mít vliv na posuzování viny obviněného.

K zavinění obviněného

30. K části argumentace vztažené k nedostatku v subjektivní stránce lze konstatovat, že zavinění podle § 16 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, jež soudy u dovolatele shledaly, spočívá v tom, že pachatel věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí. Protože podstatou nedbalostního jednání je nedodržení potřebné míry opatrnosti, bylo třeba posuzovat, zda takové zanedbání lze obviněnému klást za vinu. Z tohoto hlediska lze souhlasit s názorem soudů nižších stupňů. Obviněnému proklouzl konec lana jistící pomůckou v důsledku hrubého porušení základních pravidel jištění, která znal a byl si jich vědom. Zejména pak za situace, kdy s poškozeným spěchali, nekontroloval konec lana a nezajistil jej ani bezpečnostním uzlem proti proklouznutí. V uvedeném směru nabývá významu i metodika Českého horolezeckého svazu, na kterou ve svých rozhodnutích poukázaly soudy nižších stupňů, neboť se jedná o jediný regulační prostředek u tohoto velmi riskantního (extrémního) sportu, jenž má přispět k tomu, aby si osoby tento sport provozující osvojily takové návyky, které mají možnost vzniku úrazových dějů minimalizovat. Již proto nelze bagatelizovat její význam, neboť jiná pravidla stanovena nejsou a jejich potřeba je zřejmá. Zmíněná pravidla totiž zvyšují bezpečnost osob věnujících se tomuto sportu. Již proto nelze soudům nižších stupňů vytýkat, že příslušná ustanovení metodiky při posuzování věci obviněného zohlednily. Uvedený postup nelze hodnotit jako neočekávaný, neboť při posuzování odpovědnosti (též trestní) sportovců, tak soudy postupovaly i v minulosti. Přiměřeně lze odkázat na rozhodnutí Nejvyššího soudu, v němž jako závazná pro lyžaře na sjezdové trati shledal pravidla chování pro lyžaře vydaná Mezinárodní lyžařskou federací (FIS), které neměly podobu obecně závazného právního předpisu (srov. usnesení

Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2005, sp. zn. 25 Cdo 1506/2004, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. 8 Tdo 68/2010, publikované pod č. 55/2010 Sb. rozh. tr.). Na tomto základě lze dovodit, že horolezci by se, při výkonu jejich činnosti měli zmíněnou metodikou, jež v daném odvětví lidské činnosti konkretizuje § 2900 o. z., řídit.

31. Při posuzování otázky zavinění dovolatele je třeba zopakovat, že ze skutkových zjištění nižších soudů bez pochyb plyne, že při spouštění poškozeného R. K. z předskalí nezajistil uzlem a nekontroloval volný konec lana, ačkoliv jako zkušený horolezec si byl vědom veškerých možných následků svého nedbalého postupu. Jinak řečeno, zvláště a právě proto, že byl zkušeným lezcem (jak sám v dovolání konstatuje), si musel být vědom veškerých možných následků v případě, že dojde k proklouznutí lana a následnému pádu jistě osoby. Věděl tudíž, že R. K. může v důsledku pádu z míst, kde se nacházel, utrpět těžké ublížení na zdraví, zejména pak v podmínkách, kdy (znovu jak sám uvádí) přšlo a za takové situace lano prokluzuje. Neuvázal-li tedy jistící uzel na konci lana a současně nekontroloval průběh spouštění a zbývající délku lana, postupoval ledabyle a nezachoval tak potřebnou míru opatrnosti (která mu přitom vyplývala i z jiného předpisu – metodika Českého horolezeckého svazu). Zároveň věděl, že existují bezpečnější postupy při slaňování poškozeného, tj. mimo jiné uvázání uzlu na konci lana, tyto však nepoužil a spoléhal se tak pouze na předpoklad, že lano je pro slanění dostatečné. Pouze na okraj lze v daných souvislostech k jeho tvrzení, že si nebyl vědom nevhodného navázání poškozeného, neboť konec lana byl položen na předskalí, tedy za hranou viditelnosti, poznamenat, že mu nic nebránilo pouhým dotazem před zahájením slaňování poškozeného zmíněné skutečnosti zjistit. Lze proto konstatovat, že bez přiměřených okolností tak spoléhal, že k následku nedojde. Z tohoto hlediska nelze v úvahách soudů nižších stupňů, které dovodily jeho nedbalostní zavinění v podobě vědomé nedbalosti podle § 16 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, nalézt vady.

K okolnostem vylučujícím protiprávnost činu

32. K námitkám obviněného stran nutnosti aplikace institutu okolností vylučujících protiprávnost je třeba konstatovat, že se těmito domáhá extenzivní interpretace jejich jednotlivých podmínek. Nejvyšší soud v obecné rovině připomíná, že při užití okolností vylučujících protiprávnost je třeba důsledně rozlišovat mezi extenzivní interpretací a analogickou aplikací, což dovolatel zjevně nečiní. V případě zákonných znaků, jimiž je vymezována trestní odpovědnost pachatele, je extenzivní interpretace v neprospěch obviněného (*in malam partem*) dovolena (srov. užití *argumentum a simili* v případech, kde zákon užívá např. slov podobně, obdobně, atd.), kdežto analogická aplikace v neprospěch obviněného (*in malam partem*) je zakázána (*nullum crimen sine lege stricta*). V případě okolností vylučujících protiprávnost však platí zásady opačné, jejich analogická aplikace ve prospěch obviněného (*in bonam partem*) je dovolena, kdežto extenzivní výklad podmínek ve prospěch obviněného (*in bonam partem*) je zakázán. Jinak řečeno, jako příklad dovolené analogie může sloužit tvorba nových okolností vylučujících protiprávnost v zákoně neuvedených, oproti tomu příkladem zakázaného extenzivního výkladu je rozšiřování dopadu zákonných podmínek aplikace např. zákonem upravených okolností vylučujících protiprávnost rozšířením podmínek nutné obrany i na tzv.

preventivní nutnou obranu, tj. i proti útokům, které nehrozí nebo přímo netrvaly.

K přípustnému riziku

33. Z věcného hlediska proto nelze přihlídnout k námitce obviněného, že jednal za podmínek přípustného rizika podle § 31 tr. zákoníku. Dovolatel totiž nedostal vymezeným podmínkám příslušného ustanovení zákona, podle něhož trestný čin nespáchá, kdo v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi, které měl v době svého rozhodování o dalším postupu, vykonává v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce společensky prospěšnou činnost, kterou ohrozí nebo poruší zájem chráněný trestním zákonem, nelze-li společensky prospěšného výsledku dosáhnout jinak. Nelze totiž shledat, že v případě jeho výkladu podmínky výkonu činnosti profesionálem, kde se dopouští již shora zmíněné extenzivní interpretace. Zákon ve vztahu k subjektu přípustného rizika vyžaduje, aby vykonávaná činnost vyplývala z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce, tím je vyjádřen požadavek odbornosti a profesionality. Za takovou osobu však nelze považovat soukromé osoby, ale ani profesionály v rámci výkonu soukromých aktivit. S argumentací dovolatele se nelze ztotožnit ani v tom směru, že by postupoval v rámci informací, které měl v době jeho jednání. Jinak řečeno, nepostupoval *de lege artis*. Jednal zcela nedbale, když porušil obecnou prevenční povinnost (prakticky neučinil nic pro náležité zajištění poškozeného) a vědomě porušil i metodiku Českého horolezeckého svazu, když na konci lana neuvázal bezpečnostní uzel proti proklouznutí. V rozhodné době měl všechny dostupné a potřebné informace o náležitém postupu při jištění, které však nijak nepromítl do svého jednání. Pro shrnutí, jednání obviněného a poškozeného tak nelze shledat jako výkon činnosti kvalifikovaného subjektu, protože jim povinnost neplynula z žádného zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce, nadto jednání obviněného nelze označit za postup v souladu s dostupnými informacemi, tj. postup *lege artis*.

Ke svolení poškozeného

34. K námitce, že soudy měly postupovat podle § 30 tr. zákoníku postačí konstatovat, že již samotná dikce uvedeného ustanovení v odstavci 3 uvádí, že za svolení nemůže být považován souhlas k ublížení na zdraví nebo usmrcení, výjimka se vztahuje pouze na případy lékařských zákroků prováděných v souladu s právním řádem a způsobem *de lege artis*. Okolnost vylučující protiprávnost spočívající ve svolení poškozeného tak nelze uplatnit v posuzovaném případě, neboť u poškozeného došlo k těžké újmě na zdraví, která nebyla nikterak spojena s prováděním lékařského zákroku, tudíž takové svolení ani nemohl učinit. Obviněný se ve svém dovolání domáhá výše zmíněného extenzivního výkladu ustanovení § 30 odst. 3 tr. zákoníku, kdy zdůrazňuje, že při výkonu horolezectví nelze odhlížet od zvláštností svolení poškozeného horolezce, který vykonává činnost, kde do jisté míry bere na vědomí možné nepříznivé následky sportovní činnosti na své zdraví a těmto se svým souhlasem dobrovolně vystavuje. Předmětné ustanovení však obsahuje uzavřený výčet podmínek (*numerus clausus*) – srov. výklad výše o extenzivní interpretaci.

K subsidiaritě trestního práva

35. Pokud dovolatel ve vztahu k uvedenému přečinu namítá nenaplnění znaku trestní odpovědnosti ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku, je třeba vyjádřit, že citované ustanovení představuje materiální korektiv formální tvrdosti trestního práva promítající se v zásadě subsidiarity trestní represe. Společenská škodlivost není zákonným znakem trestného činu, má význam jen jako jedno z hledisek pro uplatňování zásady subsidiarity trestní represe. Úvaha o tom, zda jde o čin, který s ohledem na tuto zásadu není trestným činem z důvodu nedostatečné společenské škodlivosti případu, se uplatní za předpokladu, že posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty (srov. stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu sp. zn. **Tpjn 301/2012**, publikované pod 26/2013Sb. rozh. tr.). Obviněný však ve svém dovolání k výše zmíněnému neuvádí žádné bližší relevantní skutečnosti, na jejichž základě by bylo možno usuzovat o okolnostech, o nichž hovoří stanovisko trestního kolegia shora. Uvádí pouze, že *„trestní postih sportovců v případě, kdy čin není spojen s úmyslem jinému sportovci ublížit nebo porušit závažným způsobem pravidla hry s vidinou vlastního prospěchu a kdy tento sportovec toliko usiluje o ochranu jiného sportovce z důvodů jiného hrozícího nebezpečí, by mohl mít za následek ztrátu či omezení atraktivitu sportu jako společensky prospěšné činnosti.“* Z kontextu argumentace plyne, že možnost závěru o trestní odpovědnosti v rámci sportovní činnosti váže v zásadě pouze na úmyslná protiprávní jednání. Takto však k posuzování subsidiarity přistupovat nelze, neboť ta vyvození trestní odpovědnosti u nedbalostních trestných činů nevylučuje. Jak účelem obecných předpisů, tak účelem pravidel sportu je mimo jiné chránit zdraví účastníků před jednáním, které může vést k jejich zranění. Jestliže tedy v průběhu výkonu sportovní činnosti některý z účastníků zaviněně poruší stanovená pravidla této činnosti a v důsledku toho způsobí jiné osobě (jinému účastníku) újmu na zdraví, pak s přihlédnutím zejména k povaze činnosti a k závažnosti porušení daných pravidel není vyloučena ani trestní odpovědnost takového účastníka (přiměřeně srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2007, sp. zn. **3 Tdo 1355/2006**, publikované v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, svazek 36/2007, pod č. T 995, potvrzené usnesením Ústavního soudu ze dne 28. 2. 2008, sp. zn. **I. ÚS 1939/07**). Pokud tedy zaviněně nedodrží uvedená pravidla, lze u něj dovést porušení tzv. obecné prevenční povinnosti uložené každému podle § 2900 o. z. nebo nedodržení potřebné míry opatrnosti. Způsobí-li takovým porušením z nedbalosti jinému těžkou újmu na zdraví, přichází v úvahu jeho trestní odpovědnost za trestný čin ublížení na zdraví podle § 147 tr. zákoníku (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. **8 Tdo 68/2010**, publikované pod č. **55/2010 Sb. rozh. tr.**).

36. K projednávanému případu pak lze konstatovat, že nebylo zjištěno nic výjimečného, co by vylučovalo užití trestní represe vůči obviněnému. Obviněný závažným způsobem porušil své povinnosti při jištění poškozeného, jakožto zkušený horolezec, vědom si rizik spojených s daným sportem, neučinil, aniž by mu v tom něco bránilo, potřebná opatření, jež by tato rizika mohla eliminovat či alespoň minimalizovat. V podstatě neudělal nic pro to, aby zabránil následku (uvázání uzlu, kontrola lana), a v důsledku tohoto pochybení, jež lze charakterizovat jako hrubé porušení prevenční povinnosti stanovené v § 2900 o. z., utrpěl poškozený závažnou újmu na zdraví trvajícím od

28. 6. 2016 do 7. 11. 2016 (tj. trvající přes 4 měsíce). Je proto možno dovodit, že nejde o případ, kdy by posuzovaný skutek z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídal běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty (na tomto místě lze znovu připomenout usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 3. 2007, sp. zn. [3 Tdo 1355/2006](#), publikované v Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, svazek 36/2007, pod č. T 995, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. [8 Tdo 68/2010](#), publikované pod č. [55/2010 Sb. rozh. tr.](#)). Na základě toho tak nelze přihlídnout k výtce uplatnění nároku náhrady škody poškozenou zdravotní pojišťovnou je možné zmínit, že užití trestní represe vůči pachateli není vyloučeno prostřednictvím principu ultima ratio ani v případech, kdy je možné skutek sankcionovat, potažmo užít i prostředků ochrany jinými právními odvětvími. Trestní právo totiž chrání i soukromé zájmy fyzických a právnických osob (obdobně srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2005, sp. zn. [5 Tdo 1535/2005](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2008, sp. zn. [5 Tdo 769/2008](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2008, sp. zn. [4 Tz 91/2008](#)).

V.

Závěrečné shrnutí

37. Z těchto důvodů Nejvyšší soud dospěl k závěru o zjevné neopodstatněnosti formálně právně relevantní argumentace dovolání.

38. Z výše ve stručnosti uvedených důvodů ([§ 265i](#) odst. 2 tr. ř.) Nejvyšší soud dovolání obviněného podle [§ 265i](#) odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl, neboť shledal, že je zjevně neopodstatněné. Učinil tak v souladu s ustanovením [§ 265r](#) odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.

Poučení: Proti rozhodnutí o dovolání není s výjimkou obnovy řízení opravný prostředek přípustný ([§ 265n](#) tr. ř.).

V Brně dne 17. 7. 2019

JUDr. Vladimír Veselý

předseda senátu

Zdroj: <http://www.nsoud.cz>